

Warszawa, dnia 2016 -01- 28

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA
SEKRETARZ STANU
PEŁNOMOCNIK RZĄDU DS. POLITYKI
KLIMATYCZNEJ

Paweł Satek

DOP-I -403,5.2016.MZ

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 1.02.16.

nr. 403 podpis. *Baczkiewicz*

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich

Wpłynęło dn. 2.02.16. zał. ....

nr. 485 podpis. *Y*

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu RP

Szanny Panie Marszałku!

W nawiązaniu do pisma z dnia 31 grudnia 2015 r., znak: BPS/043-06-55/15, przekazuję poniżej odpowiedź na oświadczenie złożone przez Pana Roberta Dowhana, senatora RP, w sprawie podjęcia stosownych i skutecznych działań prawnych zmierzających do obniżenia poziomu zanieczyszczenia powietrza w polskich miastach.

Niedostateczny stan jakości powietrza jest problemem na skalę europejską, co potwierdzają wyniki raportu Europejskiej Agencji Środowiska pt. „*Air quality in Europe – report 2015*”.

Polska, jak większość krajów Unii Europejskiej, nie dotrzymuje aktualnie obowiązujących poziomów dopuszczalnych ze względu na pył drobny PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego ze względu na benzo(a)piren. Z analiz wynika, że za ten stan rzeczy odpowiedzialny jest przede wszystkim sektor bytowo – komunalny, transport oraz przemysł. Udział poszczególnych sektorów jest różny na obszarze kraju i związany jest ze stopniem uprzemysłowienia danej strefy.

W związku z powyższym, wszystkie działania naprawcze prowadzone są w kierunku zminimalizowania oddziaływania ww. aktywności na środowisko. Szczególny problem dla zanieczyszczenia powietrza w Polsce stanowi sektor bytowo – komunalny, w którym jako główne paliwo stosowane są paliwa węglowe, często wysokoemisyjne, takie jak muły poflotacyjne, miał węglowy, węgiel złej jakości oraz odpady. Paliwa te często spalane są w nieprzystosowanych do tego kotłach o mocy poniżej 1 MW.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz. U. Nr 175, poz. 1462, z późn. zm.) od 2008 r. zarządzanie jakością powietrza na terenie województwa należy do zadań administracji samorządowej szczebla wojewódzkiego.

Przepisy art. 91 i 92 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, z późn. zm.) (Poś) wskazują, że w przypadku przekraczania poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji w powietrzu, zarząd województwa opracowuje program ochrony powietrza oraz plan działań krótkoterminowych dla obszaru przekroczeń i wciela je w życie uchwałą sejmiku wojewódzkiego.

Administracja rządowa nie ma bezpośredniego wpływu na zakres tworzonego programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych, jak również na określone w nich działania

naprawcze, które dedykowane są organom samorządowym wszystkich szczebli (województwo, powiat i gmina), jak również podmiotom gospodarczym i osobom fizycznym zamieszkującym strefę, w której odnotowano przekroczenia standardów jakości powietrza. Aby programy i plany były jak najbardziej efektywne, ich twórcy powinni wziąć pod uwagę możliwości techniczne, prawne, ekonomiczne i organizacyjne jakie występują w danej strefie, jak również kondycję finansową społeczeństwa.

Działania naprawcze, określane w obecnie już realizowanych programach ochrony powietrza na obszarze kraju, polegają głównie na wymianie starych wysokoemisyjnych urządzeń grzewczych opalanych węglem kamiennym na niskoemisyjne piece ekologiczne, w tym olejowe, gazowe oraz wysokosprawne piece na biomasę. Ponadto zalecana jest także termomodernizacja budynków oraz podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej. Zważywszy na obszar i poziom przekroczeń występujących na terenie Polski oraz bardzo wrażliwy pod względem społecznym i ekonomicznym sektor powodujący ww. przekroczenia, należy bardzo świadomie i z dużą odpowiedzialnością podejmować działania naprawcze w strefach, tak aby nie spowodować pogorszenia sytuacji bytowej lokalnej społeczności. Reasumując należy stwierdzić, że aby zapewnić zgodność z wymogami prawa unijnego oraz krajowego potrzebna jest dłuższa perspektywa czasowa pozwalająca na realizację wszystkich niezbędnych działań naprawczych.

Jednocześnie informuję, że także na poziomie krajowym, resort środowiska podejmuje szereg działań o charakterze strategicznym, legislacyjnym, finansowym oraz informacyjno-edukacyjnym.

W celu intensyfikacji podejmowanych już na poziomie wojewódzkim i lokalnym działań, w Ministerstwie Środowiska podjęta została decyzja o przygotowaniu, na podstawie art. 91c ustawy Poś, Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP), który został ogłoszony przez Ministra Środowiska w dniu 9 września 2015 r. i jest stosowany od dnia 1 października 2015 r. Głównym celem KPOP jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski poprzez osiągnięcie w możliwie krótkim czasie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z przepisów prawa unijnego, a w perspektywie do 2030 r.– poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia.

KPOP wskazuje przyczyny nieodpowiedniej jakości powietrza jak i działania, które należy podjąć aby ją poprawić.

Najważniejsze kierunki i działania wskazane w KPOP obejmują zwłaszcza:

- stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,
- rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi.

W ramach każdego kierunku działań wskazany został harmonogram niezbędnych do podjęcia działań, na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i lokalnym, w którym określono również odpowiedzialne za ich realizację podmioty (na poziomie rządowym i samorządowym). Działania podzielono na: krótkoterminowe – do zrealizowania do 2018 r. (niektóre z nich wskazano jako priorytetowe do natychmiastowej realizacji), średnioterminowe (do 2020 r.) i długoterminowe (do 2030 r.).

Jako działania priorytetowe na poziomie krajowym zaproponowano m.in.:

- 1) opracowanie projektu rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących sezonowej efektywności energetycznej oraz dopuszczalnej emisji substancji z instalacji spalania paliw o mocy cieplnej do 0,5 MW,

- 2) zmiana ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw poprzez rozszerzenie delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych, o możliwość zróżnicowania parametrów jakościowych paliw ze względu na ich wykorzystanie w instalacjach spalania paliw.

Jednocześnie odnosząc się do poruszonej przez Pana kwestii braku narzędzi prawnych do wprowadzenia uchwałą sejmiku województwa dopuszczalnych rodzajów paliw stałych informuję, że w ramach znowelizowanej ustawy z dnia 10 września 2015 r. – Prawo ochrony środowiska (tzw. ustawa antysmogowa) (Dz. U. z 2015 r. poz. 1593) wprowadzono przepisy pozwalające administracji samorządu terytorialnego na:

- 1) określenie na danym terenie w drodze uchwały sejmiku województwa:
  - a) dopuszczalnych rodzajów i jakości paliw,
  - b) standardów dla urządzeń grzewczych wykorzystywanych w sektorze bytowo-komunalnym,
- 2) wykorzystywanie w procesie przygotowywania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza mechanizmu kompensowania emisji z udziałem większej liczby podmiotów, w tym z uwzględnieniem trwałej redukcji emisji pochodzącej z instalacji spalania paliw stałych eksploatowanych przez osoby fizyczne m.in. w gospodarstwach domowych.

Na podstawie ww. ustawy – Prawo ochrony środowiska, w dniu 15 stycznia 2016 r. przyjęta została przez Sejmik Województwa Małopolskiego nowa uchwała „antysmogowa” dla miasta Kraków. Przyjęta uchwała przewiduje całkowity zakaz palenia paliwami stałymi, w tym m.in. węglem i drewnem w kotłach, piecach i kominkach. Jako dopuszczalne do stosowania wskazane zostały paliwa gazowe oraz lekki olej opałowy. Przepisy uchwały wejdą w życie od dnia 1 września 2019 r.

Ponadto informuję, że Urząd Miasta Krakowa uchwałą Rady Miasta Kraków wprowadził darmową komunikację miejską podczas wystąpienia zjawiska smogu. Przyjęta przez radnych uchwała zakłada, że komunikacja miejska będzie bezpłatna w przypadku, gdy na trzech stacjach monitorujących powietrze uśredniona norma dla pyłu PM10 przekroczy $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Darmowe przejazdy zostaną też wprowadzone, gdy na jednej ze stacji stężenie pyłu PM10 przekroczy $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Także inne miasta w Polsce wprowadzają darmową komunikację miejską. Należą do nich Lublin, Żory czy też Kościerzyna.

Jednocześnie w działaniach zmierzających do poprawy stanu jakości powietrza bardzo ważną rolę do odegrania ma podnoszenie świadomości społecznej - badania jednoznacznie wskazują, że świadomość mieszkańców Polski w zakresie problematyki jakości powietrza jest wciąż niska. Dlatego jednym z kierunków działań na każdym szczeblu zarządzania jest kształtowanie właściwych zachowań i postaw społeczeństwa.

Ministerstwo Środowiska mając na uwadze popularyzację oraz konieczność zwiększenia zaangażowania społeczeństwa w poprawę stanu środowiska przeprowadziło ogólnopolską kampanię pt. „*TworzyMY ATMOSFERĘ*” na temat wpływu nieodpowiedniej jakości powietrza na zdrowie ludzi oraz stan środowiska, która zakończyła się w dniu 30 listopada 2015 r.

Niezbędne jest także zapewnienie odpowiednich środków finansowych na realizację zadań naprawczych w zakresie jakości powietrza. Ministerstwo Środowiska, już w roku 2004 poprzez art. 400a ust. 37 oraz art. 401c ust. 9a ustawy – Poś, wprowadziło w ramach środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), system dofinansowania zarówno opracowania jak i realizacji działań naprawczych określonych programami ochrony powietrza.

Należy zauważyć, że w ramach pomocy administracji samorządu terytorialnego i mieszkańcom w poprawie jakości powietrza – Ministerstwo Środowiska wraz z NFOŚiGW uruchomiły w lutym 2013 r. Program Priorytetowy pt. „*Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii*”, tzw. Program „KAWKA”, na realizację którego przeznaczono fundusze w wysokości 800 mln zł (400 mln od NFOŚiGW i 400 mln od wojewódzkich funduszy).

Celem Programu KAWKA jest zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń, w szczególności pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ oraz emisji CO₂. Dlatego w ramach Programu dofinansowywane są przede wszystkim m.in. takie przedsięwzięcia, jak podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, wymiana starych pieców na bardziej ekologiczne oraz termomodernizacja budynków wielorodzinnych. Dotychczas przeprowadzono 3 nabory wniosków do Programu KAWKA. III nabór wniosków zakończył się w dniu 20 stycznia 2016 r., a pula środków do wykorzystania wynosi 120 mln zł.

Dodatkowo środki na działania związane pośrednio z poprawą jakości powietrza można uzyskać z programów priorytetowych takich jak: *RYS* - termomodernizacja budynków jednorodzinnych, *GAZELA - BIS* - niskoemisyjny zbiorowy transport miejski, *BOCIAN* - rozproszone, odnawialne źródła energii, *PROSUMENT* – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, *LEMUR* – energooszczędne budynki użyteczności publicznej.

Informuję ponadto, że w styczniu 2016 r. wystąpiłem do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz funduszy wojewódzkich o przeprowadzenie analizy obowiązujących programów priorytetowych, jak również zaproponowanie nowych linii finansowych z sugestią konkretnych technologii, które bezpośrednio będą dedykowane działaniom zmierzającym do poprawy stanu jakości powietrza w Polsce w celu wywiązania się z nakładanych zobowiązań.

Ponadto w celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania wpływu transportu na stan jakości powietrza wśród działań KPOP przewidzianych do realizacji na poziomie krajowym, w perspektywie do roku 2020 planuje się wprowadzenie możliwości wprowadzenia stref ograniczonej emisji transportowej poprzez m.in.:

- 1) zmiany ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137, z późn. zm.) w zakresie możliwości wprowadzenia oznakowania stref ograniczonej emisji transportowej,
- 2) zmiany ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 260, z późn. zm.).

Wprowadzenie ww. zmian legislacyjnych do obowiązującego systemu prawnego pozwoli administracji samorządu terytorialnego w perspektywie długoterminowej do roku 2030 na określenie uchwałą stref ograniczonej emisji transportowej w miastach. Jednakże wprowadzenie strefy ograniczonej emisji transportowej musi być poprzedzone wcześniejszymi konsultacjami społecznymi i uzyskaniem poparcia społeczeństwa dla wprowadzonych zmian.

z powiadamieniem

SEKRETARZ STANU

Paweł Szałek

Do wiadomości:

1. Sekretariat Prezesa Rady Ministrów w KPRM,
2. Biuro Ministra w Ministerstwie Środowiska.